herpy

PILGIFTSGRODOR

Harlequin Poison Frog

Oophaga histrionica

Oophaga histrionica är en dagaktiv pilgiftsgroda på 3-4 cm från regnskogen i västra Colombia, brun till svart med stora orange fläckar. Grodynglen lever uteslutande av obefruktade ägg som honan lägger åt dem, och det gör arten till en av de svåraste pilgiftsgrodorna att föda upp. Den är akut hotad, och artens avgränsning ändrades 2018.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Dendrobates histrionicus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**3-4 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**9 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**50 × 50 × 50 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-26 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Könsmogen	**12 mån.**
Ägg per läggning	**4-20**
Kläckning	**10 dagar**
Larvtid	**90 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Obefruktade ägg från honan**
Yngelvård	**Vaktar äggen, bär grodynglen och matar grodynglen med ägg**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Akut hotad (CR)**

Om arten

Oophaga histrionica är en av de större pilgiftsgrodorna. Den beskrevs av Arnold Adolph Berthold 1845 som *Dendrobates histrionicus* och uppfattades länge som en enda vitt utbredd art med en mängd färgformer från hela Colombias Chocóregion.

År 2018 delade Andrés Posso-Terranova och José Andrés upp komplexet utifrån genetik, utseende och livsmiljöer. Tre arter beskrevs som nya: *Oophaga anchicayensis*, *Oophaga andresi* och *Oophaga solanensis*. Namnet *O. histrionica* hör nu bara till de grodor som lever kring Santa Cecilia i Risaralda och som är mycket lika den ursprungliga beskrivningen. Många av de

färgformer som i hobbyn går under namnet, till exempel 'Bahia Solano', 'Playa de Oro' och 'Anchicayá', kommer från områden som nu hör till de nya arterna. Skötseluppgifterna nedan gäller därför det gamla, breda komplexet. Släktnamnet *Oophaga* betyder "ägg-ätare" och syftar på grodynglen.

I den snäva avgränsningen är vuxna djur i genomsnitt 33 mm från nos till kloak och mindre än de övriga arterna i komplexet. Grodor från hela komplexet mäter 3-4 cm. Kroppen är ljusbrun till svart med som regel en eller två stora orange eller rödorange fläckar på ryggen; hos enstaka djur är fläckarna svaga eller saknas. Könen liknar varandra.

I naturen är huden giftig. Giftet, histrionicotoxiner, har fått sitt namn efter just denna art och blockerar nervsystemets acetylkolinreceptorer. Grodorna bildar det inte själva, utan tar upp det från bytesdjur som myror och kvalster. Uppfödda djur som växer upp på foderinsekter saknar giftet och räknas som ogiftiga, medan vildfångade djur kan behålla det länge och vara farliga att hantera. Rör därför inte grodorna, och tvätta händerna efter arbete i terrariet.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

I den snäva avgränsningen från 2018 finns *Oophaga histrionica* bara i Colombia, på Stillahavssidan av Anderna vid övre Río San Juan. Bestånden ligger kring Santa Cecilia i departementet Risaralda och täcker sammanlagt under 30 km².

De övriga bestånden, som tidigare räknades in, hör nu till andra arter: *O. solanensis* lever väster om Río Atrato från Bahía Solano genom Serranía de Baudó, *O. andresi* lever öster om Río Atrato kring Tutunendo och Playa de Oro, och *O. anchicayensis* lever längre söderut i Valle del Cauca. Kartans fynd visar det gamla, breda komplexet och inte artens utbredning efter uppdelningen. Enstaka fynd utanför Colombia beror sannolikt på felbestämningar.

Arten är bedömd som akut hotad (CR) på IUCN:s rödlista. Inget av bestånden ligger i ett skyddat område. Hoten är skogsavverkning, inte minst i samband med gruvdrift och olagliga grödor, och insamling till den olagliga handeln med djur. I november 2018 hittade colombianska myndigheter på flygplatsen i Bogotá 216 pilgiftsgrodor gömda i små filmburkar på väg mot Tyskland, varav 153 bestämdes som *O. histrionica*. Varje djur kunde inbringa omkring 2.000 dollar på den illegala marknaden.

> **Naturlig utbredning:** Colombia.

LIVSMILJÖ

Oophaga histrionica lever i varm, mycket fuktig regnskog på 342-410 m höjd. Medeltemperaturen ligger omkring 26 °C året runt, och det faller över 5.000 mm regn om året, så det finns ingen egentlig torrperiod. Livsmiljöerna är starkt strukturerade med fallna stammar, grenar och tät undervegetation.

Grodan är dagaktiv och lever på skogsbottnen bland nedfallna grenar och blad. Den jagar myror och kvalster från soluppgången och söker under eftermiddagen skydd under lövet eller uppe på fallna stammar. Hanen ropar från en låg sittplats. Grodynglen växer upp i små vattensamlingar, vanligtvis i bladvecken på bromelior.

Skötsel

TERRARIET

Ett par behöver ett regnskogsterrarium på minst 50 × 50 × 50 cm, och större är bättre. *Oophaga*-arter kan vara territoriella, så håll bara ett par om inte terrariet är mycket stort.

Plantera flera stora bromelior, gärna omkring 35 cm i diameter, med breda, starka blad som kan bära grodorna och hålla vatten i bladvecken. De ger honan många platser att lämna grodyngel på. Bygg upp botten med ett dräneringslager, en fiberduk och ett fuktigt substrat med ett tjockt lager löv överst, och ge kork, rötter och grenar att klättra på. Täck med glas med ett ventilationsfält och stäng alla springor så att varken grodor eller foderdjur rymmer.

Blanda aldrig arter eller lokaler, varken i samma terrarium eller i avel. Efter uppdelningen 2018 är det extra viktigt att känna till djurens ursprung.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Uppfödning av grodyngel

TEMPERATUR

Dagtemperaturen ska ligga på 24-26 °C, och på natten sänks den 5-6 grader, till 18-21 °C. Temperaturen behöver bara variera 1-2 grader över året, och det finns ingen vintervila.

Arten lever i varm låglandsskog, men ett slutet terrarium blir snabbt för varmt. Ställ det utan direkt sol, använd ljus som inte värmer mycket, och ha en termometer med givare nere i terrariet. Någon värmespot behövs inte.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 70-80 % mitt på dagen och upp mot 100 % morgon och kväll. Det klaras lättast med ett regnsystem och ett dimsystem på timer. Spraya med osmosvatten eller regnvatten, så att rutor och blad inte får kalkfläckar.

Bottnen ska vara fuktig, men inte vattenmättad, och luften får inte stå stilla, för då kommer mögel. Blir luften för torr gömmer sig grodorna, och de små ungarna torkar lätt ut.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

En låg vattenskål med omkring 1 cm vatten och en ramp av sten eller mossa räcker för de vuxna. Använd osmosvatten, regnvatten eller avklorerat kranvatten, och byt vattnet ofta. Amfibier tar upp vatten och ämnen genom huden, så tvål, rengöringsmedel och kräm får inte komma i närheten av terrariet.

Grodynglen behöver små, vattenfyllda platser. Bromeliornas bladveck är det naturliga valet, och filmburkar som sitter snett så att de hela tiden håller vatten är ett bra komplement (se Ägg och grodyngel).

LJUS OCH UVB

Ljuset är framför allt till för bromelior och andra växter. Ge omkring 12 timmars ljus om dagen med LED eller lysrör som inte värmer mycket. Arten har inget känt behov av UVB, och grodorna får sitt D3-vitamin genom tillskottet på fodret. Vill du använda en svag UVB-källa, håll dig till Ferguson-zon 1 och se till att det finns gott om skugga.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Oophaga histrionica äter små leddjur, i naturen framför allt myror, termiter, kvalster och små skalbaggar. I terrariet består grundfodret av vinglösa bananflugor, hoppstjärtar och små och lite större nykläckta syrsor, gärna kompletterat med ängsplankton när det går att få tag på.

Vuxna grodor utfodras ungefär varannan dag, ungdjur dagligen. Damma foderdjuren med ett vitamin- och mineralpulver för amfibier. En hona som matar grodyngel ska ha rikligt och varierat foder, eftersom det bestämmer kvaliteten på de ägg som grodynglen lever av. Håll egna kulturer av bananflugor och hoppstjärtar, så att det alltid finns foder.

BETEENDE OCH HANTERING

Oophaga histrionica är dagaktiv. Hanen ropar från en låg sittplats, och hanarna försvarar sina revir. Håll därför bara ett par i terrariet.

Hantera inte grodorna. Huden är känslig, och djuren stressas lätt. Ska en groda flyttas, lock in den i en ren bägare. Vildfångade djur är ofta stressade, har en mycket högre dödlighet än uppfödda och kan fortfarande vara giftiga. De ska hållas helt åtskilda från andra djur.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen liknar varandra, och det finns inga säkra yttre kännetecken. Hanens läte är det säkraste tecknet, och en hona avslöjar sig genom att lägga ägg. Unga hanar kan börja ropa redan vid 4-5 månader, men de första befruktade läggningarna kommer vid 12 månaders ålder. Det enklaste är att låta flera unga djur växa upp tillsammans och se vem som ropar.

PARNING

I naturen förökar sig grodorna under regntiden. Hanen ropar från ett blad med ett surrande, drillande ljud. När en hona närmar sig ropar de till varandra och rör vid varandra, och paret hittar tillsammans en plats för äggen. Honan lägger äggen, och hanen befruktar dem efteråt. Parningsbeteendet liknar det hos de nära släktingarna *Oophaga lehmanni* och *Oophaga*

speciosa.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger 4-20 ägg på ett blad eller i lövet, i terrariet gärna i en filmburk. I terrariet kan ett par lägga 9-12 ägg varannan vecka. Honan vaktar äggen, och när grodynglen kläcks kryper de upp på hennes rygg. Hon bär dem ett i taget till varsin liten vattensamling, helst i bladvecken på en bromelia.

Grodynglen lever bara av obefruktade ägg, som honan återvänder och lägger i vattnet ungefär varannan dag. Fiskfoder och ägg från andra arter som *Dendrobates auratus* blir visserligen uppätna, men grodynglen genomför inte metamorfosen. Låt därför honan sköta uppfödningen själv, och ge henne många små vattenplatser. Hon måste komma ihåg var varje enskilt grodyngel sitter.

METAMORFOS

Äggen kläcks efter omkring 10 dagar, och grodynglen behöver sedan omkring tre månader för att bli till små grodor. När frambenen kommer slutar grodynglet att äta och lever av svansen. Den lilla grodan kryper själv upp ur bromelian och börjar livet på land, så se till att det finns fuktig mossa och blad kring vattenplatserna.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade ungarna är mycket små och klarar bara de allra minsta foderdjuren. Hoppstjärtar är grundfodret, och mer varierad föda ökar sannolikt chansen att de överlever. Håll dem i en liten uppfödningsbox med hög luftfuktighet, mossa, löv och ett tätt bestånd av hoppstjärtar, och damma fodret med vitaminer och mineraler. Bara få ungar blir äldre än sex månader, så flytta dem först till ett större terrarium när de äter säkert och växer jämnt.

Hälsa och vanliga misstag

Dessa problem återkommer hos pilgiftsgrodor:

- Överhettning och stillastående luft. Grodorna blir slöa och gömmer sig.
- Bristsjukdomar som mjuka ben och sneda ben, om fodret inte dammas med vitaminer och mineraler.
- Svaga ungar. Bara få ungar når sex månader, och varierad föda till både honan och ungarna är avgörande.
- Parasiter och stress hos vildfångade djur, som har mycket högre dödlighet och ska hållas åtskilda från uppfödda.
- Chytridsvamp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), en allvarlig amfibiesjukdom. Håll nya djur i karantän i några veckor.

Livslängden i fångenskap är omkring 9 år. Kontakta en veterinär med kunskap om amfibier om en groda slutar äta, tappar i vikt eller får svullnader eller sår.

Eftersom arten är akut hotad och smugglas bör man bara köpa djur med dokumentation för uppfödning och lokalitet. Lagligt uppfödda djur från licensierade uppfödningar i Colombia finns i begränsad omfattning. Efter uppdelningen 2018 kan det vara oklart vilken art ett djur som säljs som *O. histrionica* egentligen tillhör.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.